

't Ommetje, Sweikhuizen

Beknopte omschrijving route

Het ommetje gaat rond Sweikhuizen en kent een relatief groot hoogteverschil. De wandeling begint op het hoogste punt, het Stammenderveld. Van hieruit wandelt u naar het Danikerbos en vervolgens langs de rand van het dorp naar hellingweiden met aanplant van de befaamde 'Sjweikeser Rëngelaot' (officiële naam: Reine Claude Verte), een pruimenras, waardoor Sweikhuizen tot ver buiten de regio bekend werd. We dalen af naar de Geleenbeek en wandelen langs de meanderende beek richting watermolen St. Jansgeleen. De route voert vervolgens langs de bosrand naar een plateau. Via een pad tussen de weilanden komen we op de doorgaande weg in het dorp nabij het start-/eindpunt. De wandeling gaat voor een deel over eeuwenoude paden en weggetjes die gebruikt werden voor het vervoer van steenkool, granen en voor bijvoorbeeld de kerkgang. Enkele wegen zijn typisch voor het Limburgse heuvelland, de zogenaamde holle wegen. Ontstaan door karrensporen die, door weer en wind en honderden jaren gebruik, erodeerden tot een diep in het landschap liggende weg met een metershoog talud. U kunt tijdens de wandeling genieten van schitterende vergezichten richting België (Maasdal) en tot diep in het ZuidLimburgse heuvelland (Geleenbeekdal).

Het vertrekpunt

Het officiële vertrekpunt van dit ommetje is de parkeerplaats van Gasterie "De Bokkereyer" Bergstraat 1 te Sweikhuizen. Het ommetje kunt u desgewenst op elk punt starten: de route wordt gemarkeerd via bordjes.

Horeca onderweg

- Bij het start- /eindpunt, Gasterie "De Bokkereyer". Openingstijden 10.00 uur – 18.00 uur. Andere tijden op afspraak 046-4430561.
- Na ± 3½ km bij de kerk in Sweikhuizen, café Boyens, 100m van de route af. Open op zaterdag en zondag en op afspraak, 046-4431298. Tevens bed- en breakfast.
- Na ± 4½ km "De Biesenhof", een grand café. Tevens bed- en breakfast. Elke dag open.

Toelichting

De genummerde tekst is een toelichting op het ommetje en omgeving (zie plattegrond, pagina 6). Wij wensen u een prettige wandeling.

De Wandeling

- U vertrekt, staande met de rug naar de Gasterie de Bokkereyer, rechtsaf:

1. Huis no. 2 is een streekeigen carréboerderij uit 1870. Er is een Alcapafarm met IJssalon gevestigd, voor meer informatie zie www.alpacamountain.nl

2. Rechts aan het begin van de bosrand ziet u een typisch Limburgse carréboerderij, de 'Stammenhof'. De oorsprong van deze monumentale hoeve ligt omstreeks het jaar 1000. De huidige gebouwen dateren van latere datum. De sluitsteen boven de grote schuur vermeldt het jaartal 1772.

- Na de verkeersdrempel, de 1e weg links, Kempkensweg:

3. Langs deze weg treft u in de zomermaanden, aan de rechterkant, een bloeiende akkerrand aan.

- Bij de volgende T-kruising gaat u links:

4. U bevindt zich hier op ± 110 m hoogte boven NAP. De plek bij de T-kruising heet aan de 'Greune Paol'. Rechts van u, op de akker, zijn in 1983 bij opgravingen resten gevonden van een nederzetting van jagers/verzamelaars uit het Paleolithicum (250.000 – 8800 voor Chr.)

- Na ca. 250 m gaat u linksaf (tegenover de ingang van de fruitboomgaard aan de rechterkant). Het pad loopt tussen het weiland en de bosrand naar beneden. Na twee doorgangen ('stegels') volgt u het pad, met een bocht naar rechts, tot aan de asfaltweg. Hier gaat u naar rechts een holleweg in. U volgt de weg tot het hoogste punt op een kruising met een veldweg. Een veldkruis aan een lindeboom, uiting van Limburgse volkscultuur, markeert deze kruising. Hier gaat u naar links:

5. U passeert na ca. 40 m aan de rechterkant een grasveld. Op deze plek stond in de tijd van de Bokkenrijders ($\pm 1732-1776$) een galg. De Bokkenrijders, die na een proces op kasteel Terborgh waren veroordeeld tot de galg, werden hier terechtgesteld.

6. De onverharde weg waar u op loopt heet de Koolweg. Het is een historische transportweg die werd gebruikt voor het vervoer van steenkool uit de streek van Kerkrade naar de toenmalige Maashaven in Urmond. Het transport over de smalle binnenwegen, soms niet meer dan karrensporen, vond plaats met paardjes (kinken) die achter elkaar liepen. Aan weerszijden waren de paardjes beladen met leren zakken gevuld met steenkool.

- Volg de weg richting bos. De weg blijven volgen. De weg maakt een flauwe bocht naar rechts en loopt parallel aan de bosrand. Aan het einde van het bos, heeft u aan de linkerkant een prachtig uitzicht over Sweikhuizen

7. Aan het einde 3 van het bos ziet u ca. 20 m naar links een wijngaard. Deze is aangelegd in 2004. In 2006 zijn de eerste druiven geoogst en verwerkt tot wijn.

- U gaat rechtdoor en passeert via een doorlaatpunt de prikkeldraadafzetting. Volg het pad door het bosje naar beneden.
- Na ca. 100 m gaat u links via een doorlaatpunt in de prikkeldraadafzetting. U volgt nu een smal pad bergaf tot op een veldweg.
- Hier gaat u naar links. Na \pm 150 m bij een rustbank gaat u naar rechts. U volgt nu een pad achter de tuinen van de huizen. U passeert het kerkhof van Sweikhuizen. Tussen taxushagen door bereikt u de Bergstraat. Recht voor u ziet u het barokke kerkje van Sweikhuizen uit 1739.
- U steekt de Bergstraat over (let op verkeer) en gaat naar links het betegelde pad af dat trapsgewijs naar beneden loopt. U bent nu op de Sleijerweg, die u naar links volgt.
- Voorbij het bord "let op drempels" gaat u naar rechts. (Rechts is een waterbuffer). U volgt het graspad tot aan een bospad. Hier gaat u rechts door een draaiportje over het pad dat schuin naar links door het weiland naar de bosrand loopt. Na 100 m verlaat u het weiland weer via een draaiportje. Volg het pad langs de bosrand:

8. Ter hoogte van de stevige houten picknicktafel, langs de bosrand, hebt u een fantastisch mooi uitzicht over Sweikhuizen. Direct voor u ziet u in de bergweiden de aanplant van de befaamde 'Sjweikeser Rængelaot', een zoete en sappige pruimensoort waardoor Sweikhuizen grote bekendheid kreeg. Bijzonder aan dit ras is dat de boompjes verkregen worden door scheuten die vanuit de wortels rond de boom groeien, af te steken. Kenmerkend is ook de gedraaide stam. Tot omstreeks 1970 lag het dorp temidden van boomgaarden die voor een groot deel beplant waren met dit pruimenras. Door de opkomst van andere fruitrassen en laagstambomen en de uitbreiding van het dorp verdwenen ze uit het landschap. Omstreeks 2002 werd op initiatief van een aantal dorpsbewoners de 'Stichting Sjweikeser Rængelaot' opgericht met als doel: 'het terugbrengen van dit authentieke pruimenras op de hellingen van het dorp'. Dit gebeurt in samenwerking met de Vereniging van Natuurmonumenten (de eigenaar van deze bergweiden) en met advies van de stichting IKL. (Instandhouding Kleine Landschappen)

- U verlaat de bosrand via een pad naar rechts bergaf, u komt uit op een grasweg:

9. Als u op de grasweg 40 m naar links loopt komt u bij een rustbank. Van hier heeft u een prachtig uitzicht over de Biesenhof, Beek, Neerbeek, Geleen en DSM.

- Deze grasweg \pm 100 m naar rechts volgen tot aan de dikke lindeboom. Hier gaat u naar links en blijft het pad volgen. Na het draaiportje gaat u rechts het trappad af. Volg het pad naar rechts en daarna links om de vijver heen tot aan de Geleenbeek voor de 'Biesenhof':

10. De rijke historie van de 'Biesenhof' gaat terug tot 1259. Toen werden landerijen en de daarop gelegen woning geschonken aan de Commanderie van de 4 Duitse ridderorde te Aldenbiesen bij Bilzen (B). De huidige gebouwen dateren van een latere datum. De grote schuur is uit 1772. Vanaf ± 1950 raakte de 'Biesenhof' in verval. In 2004 werd de BV Biesenhof opgericht en werd gestart met de restauratie van het complex, die naar verwachting in 2007 is voltooid. Naast een potterrie, gevestigd in de grote schuur, is er een café en restaurant met overdekt terras. Tevens zijn er enkele appartementen voor bed en breakfast aanwezig.

- Neem hier het pad naar links langs de meanderende Geleenbeek. Links van u is een nieuw natuurgebied in ontwikkeling. Na ± 500 m, na een houten klaphek, komt u op een zandweg:

11. Tijdens het graven van de meanderende beekbedding, in de zomer van 2005, zijn archeologische vondsten gedaan. Onder andere 14 in formatie staande eikenhouten palen, een houten aandrijf wiel, enkele stukken steen met groeven (mogelijk afkomstig van een molensteen), enkele gesmede spijkers en diverse scherven van aardewerken voorwerpen. Hoogstwaarschijnlijk zijn deze vondsten afkomstig van een oude molen aan de Geleenbeek.

12. Vanaf de zandweg ziet u rechts de gebouwen van de St. Jansmolen uit 1775. De nu gedeeltelijk ontmantelde molen was tot 1795 de banmolen voor het gebied der Schepenbank Beek voor de dorpen Spaubeek, Neerbeek en Beek. Het molenhuis hoorde bij het voormalige kasteel St. Jansgeleen. De bouwheer van de molen was Charles Joseph Prins de Linge. Deze molen werd aangedreven door het water van de Geleenbeek. Deze beek ontspringt in Benzenrade, bij Heerlen, en stroomt na 40 km bij Stevensweert in de Maas. Het verval van bron tot monding in de Maas is 100m. Vroeger lagen 24 watermolens langs de Geleenbeek, die dienst deden als graan-, olie-, vol- of houtzaagmolen. In de omgeving van de beek lagen niet minder dan 10 kastelen. Voor de eigenaren van de molens, meestal kasteelheren, waren de molens een bron van inkomsten (banmolens). Voor de opkomst van de mijnindustrie, begin 1900, was de Geleenbeek een visrijke rivier. Alle soorten witvis, snoek, paling en zelfs forel bevolkte de snelstromende beek. Ook de otter was toen een bewoner van de beek.

13. Iets verder achter de spoorlijn, ziet u de kasteelboerderij St Jansgeleen. Links naast de boerderij stond vroeger het kasteel St. Jansgeleen, dat in het begin van de twintigste eeuw in verval raakte en in 1932 is afgebroken.

- U volgt nu de zandweg naar links. Voor het bos gaat u weer naar links. Dit pad rechtdoor blijven volgen met een bocht naar rechts langs de prikkeldraad omheining. Dit pad bergop blijven volgen. Boven passeert u links een ijzeren paal en volgt u even verder het brede pad langs de bosrand rechtdoor.

- Op de kruising, met rechts aan de bosrand een rustbank, gaat u naar links:

14. Aan de linkerkant in het weiland, ± 50 m vanaf de rustbank, zijn begin tachtiger jaren opgravingen gedaan door prof. Modderman van de universiteit van Leiden. Hier zijn de resten gevonden van een nederzetting van jagers/verzamelaars uit het Mesolithicum tijdperk (8800-5300 v. Chr.) Vroeger was hier een heideachtig gebied, vandaar de naam voor dit gebied "Op de hei". 5

- Als de veldweg overgaat in een asfaltweg, neemt u het pad rechtdoor met een bocht naar rechts langs een rustbank:

15. Vroeger stonden bij de notenboom enkele huisjes, er was geen water en geen licht. Het pad tussen de prikkeldraadafzetting 'het Klietspaedje' maakte vroeger onderdeel uit van de route 'Der Korenkinken' tussen Maaseik en Aubel. Dit pad werd ook gebruikt als kerkpad waarover de mensen naar het dorp gingen voor een bezoek aan de kerk en de school. Aan de linkerkant geniet u weer van een prachtig uitzicht richting Danikerbos(Geleen).

- Volg het pad tussen de weilanden door tot aan de Bergstraat. Hier gaat u voor het huis met huisnummer 46 naar rechts.

16. Als u op de Bergstraat komt, kijkt u dan eens naar links en naar rechts. U krijgt dan een goed beeld hoe de lintbebouwing, met nog een aantal boerderijen, er vroeger in Sweikhuizen heeft uitgezien.

- Na ± 300 m. bent u weer terug bij de P- plaats van Gasterie de Bokkereyer, het eindpunt van het 'Ommetje' Sweikhuizen. Hieronder volgt een plattegrond van het Ommetje Sweikhuizen.

Plattegrond met route

